

Úkaz x jev

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2011](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2011](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 5. 7. 2011
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 5. 7. 2011

Úkaz x jev

V „úkazu“ se nám ukazuje vždycky jen něco z předmětné stránky nějakého „děje“, ať už pravého nebo častěji nepravého), ale nesmíme si myslet, že jde pouze o něco ryze momentálně aktuálního. Mezi jednotlivými „úkazy“ takového děje je souvislost kontinuální povahy, která se „jeví“ jako jistá setrvalost či setrvačnost oné předmětné stránky (tj. nejen aspektu z nějaké subjektivní perspektivy). Nicméně je zapotřebí se na celou věc podívat velmi pozorně: To, že si věci (předměty) zhruba zachovávají své rysy, tj. jejich relativně setrvačnou povahu, si nesmíme vykládat tak, že k eventuelním proměnám dochází jen pod nějakým vnějším tlakem nebo vlivem (to proti tzv. zákonu o zachování klidu nebo pohybu tělesa). A alternativou není jen nějaký tlak či vliv „vnitřní“ (vlastně – jak se ukáže – „pseudo-vnitřní“, nějaká vlastní „hybnost“, která bývala – přinejmenším od dob Aristotelových – připisována „duši“, ovšem duši jako něčemu pevně danému, jsoucímu, vnitřně určenému, determinovanému a pak teprve determinujícímu). A právě tato souvislost jednotlivých „úkazů“ neboli „právě aktuálních ukázání (se)“ nám nikdy není sama dána jako „ukazující se“, tedy jako „jev“ (fenomén), který už sám „dává smysl“. Jev čili fenomén může být ustaven teprve tím, že vnímající subjekt tu souvislost „objeví“ (a možná spíš vymyslí, protože ji může vymyslet také špatně, tj. je tam možnost chyby a omylu, neboť objev tu nemůže být chápán zjednodušeně jako „nález“, nýbrž jako něco, co už v sobě musí mít značnou dávku interpretace – pravda a správnost jsou možné jen tam, kde je možný také omyl a nesprávnost). Technická stránka fotografování je založena na možnosti zachovat některé zvolené rysy (parametry) výseku nějaké ukazující se scenerie; je to možné pouze za předpokladu, že se „věci“ (skutečnosti) „ukazují“ samy a že do „úkazu“ nemusí žádný subjekt nic vkládat, ničím jej doplňovat, žádným způsobem jej uspořádávat (s výjimkou zcela pasivní resp. neinvazivní „intervence“ čočky, která ovšem přicházející fotony nějak uspořádává). Má-li takový snímek mít nějaký význam, nějaký smysl pro nás, musíme vědět spoustu věcí kolem a snímek, přesněji jednotlivé části zachyceného výseku scenerie náležitě interpretovat (skvěle to je vidět na tom, jak fotografií na nejrůznějších vlnových délkách využívají astronomové).

(Písek, 110705-2.)